

Nova peljačica Židovskog muzeja

ŽELJEZNO – Od decembra prošloga ljeta ima Židovski muzej u Željeznu novu peljačicu. Esther Heiss je naslijedila Johanna Reissa, ki je 35 ljet dugo vršio ovu funkciju.

Esther Heiss (livo) i Claudia Prutscher (predsjednica društva „Austrijski židovski muzej u Željeznu“). / foto: LMS Gradišće

„Zemlji Gradišće je jako važno, da ostaje židovska kultura i povijest u Gradišću živa“, je naglasio zemaljski poglavar pri skupnom sastanku i je istaknuo važnost suradnje s Židovskim muzejom. Financijska podupiranja od strani Zemlje čedu se zato i dalje peljati.

Židovski muzej u Željeznu se je – kot prvi u Austriji po 1945. ljetu – utemeljio 1972. ljeta u bivšem židovskom četvrtu. Muzej obdržava društvo „Austrijski židovski muzej u Željeznu“ u kom je zastupan savez, svih devet saveznih zemalj, varoš Željezno kot i Izraelitsko društvo u Beču. DJ

Natprosječno čuda godine 2023.

Prošlo 2023. ljetu je bilo jedno od najvlažnijih ljet od početka mirenja. Pred svim decembar je pokazao najviši do sada mirenji pad na brojni mjesti u Gradišću. U cijeloj Austriji je ovo bio drugonajmokriji decembar od 1851. ljeta.

U Raušeru na primjer je palo u decembru 110,3 mm (45 mm prosjek), u Vulkaproduštovu 99,5 (35,6), u Filežu 93,4 (34,2), u Borti 81,8 (33,1) i u Vincetu 82,7 (31,8). KK

Ko je ljetu rodjenja Stipana Konzula?

I knjiga prijatelj s njegovim zapisom ne rješava je li se je istarski duhovnik narodio 1521. ili ipak 1522. ljeta. Dosadašnji izvor za ljetu rodjenja je jedan drvorez.

Moglo bi se postaviti pitanje, kako je 1521. ljetu prihvaćeno kao ljetu Konzulova rodjenja? Ona proizlazi na temelju drvoreza s likom Stipana Konzula iz 1562. na zadnjoj korici glagoljične knjige: *Artikuli ili deli stare krstjanske vere*.

Naime potpis pod slikom glasi: Stephan Consul Istrianus 41. Broj 41 suponira njegovu tadašnju starosnu dob za ku je znao i autor drvoreza Jörg Bletzger i Hannsen Hartwach Puntzenschneider (slorezac) u Urachu, dakle Konzul je bio star onda 1562. 41 ljet, a to znači da je ljetu rodjenja određeno matematičkim načinom oduzimanja: ako se 41 oduzme od 1562 i ostaje 1521, dakle, ljetu njegovoga rodjenja. To je ljetu dosada općeprihvaćeno u svi hrvatski biografski leksikoni, enciklopedija i knjiga u ki je rič o Stipanu Konzulu.

Prihvaćeno je to ljetu, jer se nije sačuvao točan datum Konzulovoga rodjenja, tj. nije poznat dan ni misec njegovoga rodjenja, jer tada nije bilo krstnoga lista, knjige u koj bi se upisivalo svako novorođeno dite.

Matrice rodjenih uvedene su po rimskokatolički fara tek nakon Tridentskoga koncila (1543. – 1563.).

U svečilišnoj biblioteki u Tübingenu dostupna rukopisna knjiga i u digitaliziranom obliku, pod naslovom: *Stammbuch Johann Valentin Deyger* (vidi: Google), u koju su se upisivali prijatelji teologa iz Strassburga, navedenoga vlasnika Deygera (r.1498.) knjige, ka bi se mogla i nazvati Knjiga o podrijetlu prijateljā ili Album amicorum – Album prijateljā. Na stranica od 7 do 502 nalazimo, mahom, imena osoba ke su upisale odabrani citat iz Biblije, rimskih pjesnikova, grčkih antičkih filozofova, a ispod citata ostavili svoj potpis s podrijetlom i nadnevkom tj. kad se je upisao, ter

godinu tadašnje svoje starosti. Na str. 392 nalazimo takav zapis rukom (autograf) Stipana Konzula ki na latinskom jeziku glasi:

Esai: 58

Qui fiduciam habet mei hereditabit terrā, et possidebit mōtem sanctum meum:

Stephanus Consul
Punguentinus Cantor
Ratisponen:

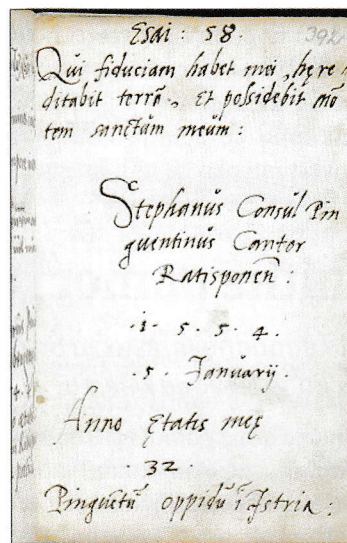
1.5.5.4.

.5. Januarij

Anno Etatis me

.32.

Pinguentū oppidū ī Istria

Stranica iz albuma prijatelj s koj se je zapisao Stipan Konzul. /

U hrvatskom prijevodu.

Isaija: 58

(...) A tko se u me uzda, baštinit će zemlju i zaposjest će svetu goru moju.

(Biblija, 1968., Iz 57,13)

(...) qui autem fiduciam habet mei, hereditabit terram et possidebit montem sanctum meum (Vulgata, Isaijah 57:13)

Stipan Konzul
Buzečan kantor
regensburški
1554.

5. siječnja

32. godine moje dobe
Buzet grad u Istri

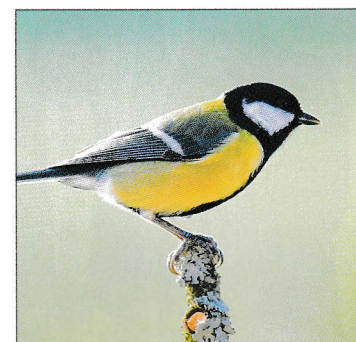
Nakon navedenih zapisova o Konzulovu podrijetlu i starosne dobi, proizlazi da bi ljetu njegovoga rodjenja moglo biti i 1522., jer ako se 32 oduzme od 1554 ostaje 1522, a to bi onda bilo ljetu rodjenja Stipana Konzula. No ipak se nameće još jedno pitanje. Je li Konzul 1554. navršio 32 ljet ili je on stupio u 32. ljetu 1554.? No mislim da će ipak biti potrebno ljetu njegovoga rodjenja i dalje navoditi 1521./1522. ALOJZ JEMBRIH

/ NA KRATKI

Brojidba zimskih ptic

GRADIŠĆE – Organizacija Birdlife je od 5. do 7. januara pozvala sve Austrijanke i Austrijance, da bi jednu uru dugo brojili ptice u svoji vrti. Nadgledavali su domaće vrste ptic, kot su to na primjer vrepci i sinice, ali i nekoliko gostova, ki su došli u naše kraje da bi pobignule pred oštrom zimom u sjeverniji i istočniji država.

Ljetos se je ova brojidba održala jur po 15. put po redu. Od 2011. ljeta su pobrojili oko 3.799.012 zimskih ptic. Datarnica ali kaže da je broj zimskih ptic svako ljetu niži. Prošlo ljetu je broj bio posebno mali: Dogleži dugoljetni prosjek kot 36 ptic, su u 2023. ljetu brojili samo 26 ptic u jednoj uri. Broj vrtova prez ptic se je polag ovih podatkov za dvi tretine povišio. DJ

Velika sinica je u Gradišću najjače proširena ptica pri ljetušnjoj brojidbi. / foto: Luc Viatour